

**VERENIGING VAN ECONOMISTEN IN SURINAME
NIEUWJAARSREDE 2014,
WADDY H. SOWMA: VOORZITTER
8 JANUARI 2014**

Ik heet u allen van harte welkom op onze gebruikelijke nieuwjaarsreceptie. Een bijzonder welkom heet ik

- De heer Cyril Soeri , onze keynote spreker van hedenavond
- Onze ereleden
- Onze Oud bestuursleden
- Onze leden,
- Vertegenwoordigers van de pers
- Overige genodigden en aanwezigen

Ook in 2013 heeft de Vereniging een forum geboden aan economen om hun onderzoeksresultaten te presenteren aan vakgenoten en het groter publiek . Verder hebben wij enkele "captains of industry" bereid gevonden de welbekende CEO Talks te verzorgen. Voorts is de vereniging gevraagd te participeren in commissies en/of activiteiten van andere organisaties en instituten. Onze bijdrage was soms in de vorm van het fungeren als gesprekspartner , in andere gevallen betrof het becommentariëren van concept stukken. We hebben gesprekken gevoerd met andere beroeps en vakorganisaties met gelijkgerichte doelen als de vereniging, zoals de SUVA en de ICT Associatie , voor nauwere samenwerking.

Het resultaat van deze gesprekken is dat het bestuur van de VES heeft gemeend vanavond als keynote spreker het bestuurslid van de SUVA de heer Cyril Soeri uit te nodigen voor de nieuwjaarspresentatie. Een andere reden voor de uitnodiging is dat het bestuur niet alleen macro-economen aan het woord wil laten maar zeker ook bedrijfseconomen.

Terugblikkend op 2013 kan het volgende gesteld worden:

- Net als in 2012 mogen wij ons verheugen dat de macro-economische groei robuust is geweest met een percentage van circa 4,5% . De inflatie is in 2013 verder afgenomen van 5% naar rond de 2%.

De discrepantie van de parallelle wisselkoers met de officiële wisselkoers is , na interventies van de Centrale Bank, niet verder gestegen dan 3% van de officiële wisselkoers. De investeringen en de uitvoering van de expansie van het olieraffinaderij project zijn op schema. Staatsolie heeft de feasibility fase van het ethanol-suikerriet project afgerond en werkt nu aan de uitvoering van het project. De ondertekening van de overeenkomsten met IAM Gold en Surgold ter exploitatie van goudmijnen is een feit.

Voorgaande kan al gauw de indruk wekken dat we op koers zijn geweest en een rustige vaart hebben gehad in 2013.

Niets is minder waar:

Gedurende 2013 zijn de in 2011 getroffen maatregelen om de overheidshuishouding weer in het gareel te krijgen, via devaluatie en budgettaire maatregelen, te niet gedaan door de negatieve ontwikkeling van de overheidsfinancien.

Door de ontwikkelingen van de prijzen op de grondstoffen markt zijn we met onze neus op de feiten gedrukt dat de waarde van onze bodemschatten niet meer reiken tot de hemel: de prijs van goud is met ongeveer 30% gedaald en de verwachtingen zijn dat deze nog verder zal dalen. Daar komt nog bij, dat om de productiekosten niet verder te laten stijgen en besparingen te scheppen opdat nieuwe investeringen kunnen plaatsvinden, bezuinigingen zijn doorgevoerd in de sector. Verder zijn pogingen van de overheid om de inkomsten uit deze sector via belastingheffing op de kleinschalige mijnbouw te vergroten niet verder gekomen dan intenties. De inkomsten uit de oliewinning zijn niet verder toegenomen.

De in 2012 aangekondigde omschakeling van een direct belastingstelsel naar een indirect belastingstelsel heeft in 2013 niet plaatsgevonden waardoor begrote stijgende belastinginkomsten niet werden gerealiseerd. In een adem kan ook gesteld worden dat de voortgang van deze omschakeling voorlopig van de baan is, hetgeen uit de begroting 2014 van het Ministerie van Financien te halen is.

Volgens de Centrale Bank daalde de Overheidsinkomsten met USD 120 miljoen zijnde 30% in vergelijking met 2012

In 2013 zijn de Overheidsuitgaven met 22% gestegen. Helaas ontbreekt ons de informatie om vast te stellen of bovengenoemde cijfers op kasbasis dan wel transactie basis zijn. Indien het eerste het geval is dan moeten we stellen dat met name wat betreft de staatsuitgaven de cijfers enigszins geflatteerd zijn gelet op de achterstand in de betalingsverplichtingen van de Overheid.

Al in het eerste kwartaal van 2013 bleek dat de inkomsten substantieel achterliepen op de uitgaven. Het gat dat in die periode ontstond was al groter dan het tekort over geheel 2012. Toch zijn de uitgaven niet verminderd. Integendeel er ontstond weer een tekort in het 2^e kwartaal , wel is waar veel kleiner dan het 1^e kwartaal. In het 3^e kwartaal werd de portemonnee nog verder opengetrokken waardoor het tekort verder toenam met 66% ten opzichte van het tekort van de eerste helft van het jaar. Niet alleen de macro-economische theorie geeft aan dat bovenbeschreven onevenwichtig budgettair gedrag niet volte houden is en veel schade kan aanrichten aan de economie, maar ook onze eigen recente geschiedenis heeft ons die harde lessen geleerd.

In 2013 is de schuldpositie van overheid in verhouding met het Bruto Binnenlands Product verder toegenomen en wel van 25,8% in september 2012 naar 33,2% in september 2013, een stijging van ca 29%. Wel is waar ligt deze verhouding nog steeds onder de wettelijk vastgestelde norm, maar gelet op de geringe capaciteit van de overheid om aan haar betalingsverplichtingen te voldoen is het aan te bevelen die wettelijk vastgestelde ruimte niet veel verder te benutten.

Als gevolg van de onevenwichtige overheidsfinancien en de financiering daarvan is de geldhoeveelheid ook toegenomen. Tussen oktober 2012 en oktober 2013 steeg de binnenlandse liquiditeiten massa met ruim 14% en wel van SRD 7,7 miljard naar SRD 8,8 miljard.

De hoerastemming aan het begin van 2013, in verband met de bereikte hoogte van onze monetaire reserves van 1 miljard USD, is als gevolg van de negatieve ontwikkelingen van de overheidsfinancien, notabene voornamelijk gefinancierd met binnenlandse voorschotten via de Centrale Bank alsook de commerciële financiële instellingen, gedurende het jaar omgeslagen in een mineurstemming.

Onze monetaire reserves zijn in 2013 met 25 % gedaald, waardoor we teruggaan naar een niveau welke reeds in de eerste helft van 2011 was bereikt. Verheugden wij ons aan het begin van 2013 dat onze internationale reserves goed waren voor 5 maanden import, de inschatting is nu dat wij dicht tegen de internationale geachte kritische grens van 3 maanden zitten. Voor de surinaamse economie met haar open karakter, erg afhankelijk van de economische ontwikkelingen in het buitenland, is dit een gevaarlijke ontwikkeling.

De CBvS heeft de druk op de wisselkoersverhouding van de Surinaamse dollar met de Amerikaanse dollar kunnen verminderen o.a met behulp van de opgebouwde internationale reserve aan het begin van 2013. Gelet op het huidige niveau van de monetaire reserve moeten wij constateren dat er weinig ruimte over is om de exercitie van valuta interventies nogmaals te plegen.

Ondanks het geschetste beeld over 2013 kunnen wij toch het volgende stellen over de verwachtingen voor 2014

De macro economische groei vooruitzichten mogen nog steeds vrij positief beschouwd worden.

De uitbreiding van de olieraffinaderij is op schema. De verwachtingen zijn dat tegen eind 2014 de uitbreiding een feit zal zijn. Verder zal Staatsolie met het zogenaamde Ethanol/suikerriet project een aanvang maken.

In de goudsector zijn in 2013 concrete stappen gezet opdat de verwachte investeringen en productie groei in de nieuwe goudmijnen gerealiseerd kunnen worden. Een punt van zorg in dit verband blijft wel onder andere de financiering van de investeringen die door Suriname opgebracht moeten worden

Met andere woorden :Met de verdere uitvoering van de omvangrijke investeringen ter intensivering van de exploitatie van de natuurlijke hulpbronnen is de verwachting dat er een verdere groei van het Bruto Binnenlands Product zal zijn in orde van grootte van 4% .

Tenslotte:

Wat zorgen baart is het idee dat lang niet iedereen voldoende beseft dat de overheid de tering naar de nering moet zetten, dat een gezonde, evenwichtige

overheidshuishouding een noodzakelijke voorwaarde is voor verdere groei. Dat economische groei niet een doel op zich kan zijn snijdt wel hout, want wie wil alleen maar meer verdienen om het op te potten, meer verdienen en dat niet gebruiken om zijn behoeften te dekken. Er dient een sociaal programma te zijn, maar een die gekoppeld is, ten dienste staat van je groei en aangepast is aan de bestedingsmogelijkheden, een die dus complementair is aan de economie, niet een die je economie ten gronde richt.

Mag ik u voor 2014 een gezond en succesvol jaar toewensen.

Ik dank u